

อิทธิพลของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียน
ใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนสูงที่สุดในปี 2566
**The Influence of Financial Distress on Tax Planning Among Listed
Companies in the Three Industries with Highest Investment Promotion
Applications to Thailand Board of Investment in 2023**

ภาคภูมิ ยืนยงค์¹, ดารารัตน์ โพธิ์ประจักษ์², อเนก พุทธิเดช³ และสุรชัย เอ็มอักษร^{2*}
**Phackphum Yuenyong¹, Dararat Phoprachak², Anek Putthidech³ and
Surachai Am-ugsorn^{2*}**

Received: January 02, 2025; Revised: March 29, 2025; Accepted: April 08, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดทางการเงิน เปรียบเทียบการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนสูงที่สุดในปี 2566 ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี สินค้าอุตสาหกรรม และเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร และวิเคราะห์อิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทดังกล่าว จำนวนประชากร 217 บริษัท โดยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง คงเหลือจำนวน 160 บริษัท สถิติที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ One Sample T-test, Levene, One-Way Anova และ Multiple Regression Analysis ผลการศึกษาพบว่า บริษัทในสามกลุ่มอุตสาหกรรมมีความเครียดทางการเงินในระดับสูง อัตราภาษีที่แท้จริงซึ่งเกิดจากการวางแผนภาษีไม่แตกต่างกัน แต่ต่ำกว่าอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนดอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าความเครียดทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อการวางแผนภาษีของบริษัท แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีความเครียดทางการเงินอยู่ในระดับสูงจะมีการวางแผนภาษีที่สูงโดยหน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนแก่กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัวได้

คำสำคัญ: การวางแผนภาษี ความเครียดทางการเงิน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

¹ หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Master of Accountancy, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

² สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Accounting Department, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

³ สาขาวิทยาการคำนวณ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, Computational Science Department, Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding author e-mail: Surachai.a@rmutsb.ac.th

Abstract

This research aims to study the level of financial distress, compare the tax planning of listed companies in the three industries with highest investment promotion applications to Thailand Board of Investment (BOI) in 2023, namely the Technology Industry, Industrial Products, and Agriculture and Food Industry, and analyze the influence of financial distress on tax planning of these companies. The population of the study was 217 companies, with 160 companies selected through purposive sampling. Statistical methods employed include One Sample T-test, Levene's test, One-Way ANOVA, and Multiple Regression Analysis. The results revealed that companies in all three industries experienced high levels of financial distress. The effective tax rates resulting from tax planning did not differ significantly across industries but were significantly lower than statutory tax rates. Furthermore, financial distress exhibited a positive influence on tax planning, indicating that companies with higher financial distress tend to engage in more extensive tax planning. Government agencies can use these findings to formulate tax policies that promote investment in target industries during economic downturns.

Keywords: Tax Planning, Financial Distress, Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

บทนำ

รัฐบาลมีหน้าที่พัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า อันจะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนภายในประเทศ ซึ่งการทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีได้ต้องใช้งบประมาณที่เพียงพอสำหรับการดำเนินการต่าง ๆ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้ให้เพียงพอต่อรายจ่ายตามงบประมาณที่ตั้งไว้ในแต่ละปี รายได้ของรัฐบาลที่ได้มาโดยไม่ต้องมีภาระผูกพัน คือ ภาษีอากร ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักของรัฐบาลที่จะใช้ในการบริหารประเทศ (Lapprasertlam, 2022) จากข้อมูลเปิดเผยของกระทรวงการคลัง เมื่อสิ้นไตรมาสที่ 3 ของปีงบประมาณ 2567 รายงานรายได้รัฐบาลสุทธิจำนวน 2,382,892 ล้านบาท ซึ่งเป็นรายได้จากกรมสรรพากร ร้อยละ 67.71 ในจำนวนนี้เป็นรายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคล ร้อยละ 30.16 (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Finance, 2024) และแหล่งภาษีที่จัดเก็บได้สูงที่สุด เกิดจากกลุ่มพลังงาน ธนาคาร และการท่องเที่ยว ตลอดจนธุรกิจบริการต่าง ๆ อาทิ ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร (Thansettakij, 2024)

เป้าหมายการดำเนินธุรกิจของผู้บริหารคือความต้องการกำไรสูงสุด เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้แก่กิจการและผู้ถือหุ้น เมื่อบริษัทมีกำไรจากการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้คือภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาระหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจที่ผลประกอบการมีกำไรต้องจ่ายชำระภาษีตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ทำให้ผลตอบแทนของผู้บริหารและผู้ถือหุ้นลดลง การวางแผนภาษี จึงเป็นทางออกที่สามารถช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวของกิจการลงได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารในบริษัทส่วนใหญ่จึงมีนโยบายการวางแผนภาษีเพื่อให้การชำระภาษีอากรให้กับรัฐบาลเป็นไปด้วยความถูกต้องและประหยัดที่สุด โดยใช้สิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษี การอาศัยหลักการที่แตกต่างระหว่างเกณฑ์การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายทางบัญชีและทางภาษี และการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายภาษีอากร วางแผนภาษีอากรให้ธุรกิจของตน การเสียภาษีน้อยลงจะส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินงานของกิจการลดลง เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน นอกจากนี้แล้ว การวางแผนภาษีที่เหมาะสมย่อมส่งผลให้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นที่จะได้รับเพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้ราคาหุ้นสามัญสูงขึ้น จึงเป็นที่สนใจของนักลงทุน (Lim-u-sanno, 2022)

การระบาดของ COVID-19 สร้างความผันผวนให้กับตลาดการเงินทั่วโลก รวมถึงส่งผลให้สภาพคล่องในตลาดการเงินไทยอยู่ในภาวะตึงตัวซึ่งกระทบต่อกลไกการระดมทุนในตลาดการเงินไทยของภาคธุรกิจ ในช่วงตั้งแต่ปี 2564 จนถึงปัจจุบันแม้ว่าเหตุการณ์จะผ่านจากวิกฤติทางเศรษฐกิจในระยะแรกมาแล้ว แต่การฟื้นตัวเป็นแบบไม่เท่าเทียม (K-shape) (Bank of Thailand, 2022) หลายบริษัทอาจยังประสบกับสถานการณ์ทางการเงินของบริษัทตกต่ำ เกิดความยากลำบากในการชำระภาระผูกพันให้กับเจ้าหนี้ หรือเรียกว่า ความเครียดทางการเงิน (Financial Distress) และอาจส่งผลให้ล้มละลายได้ หากไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้น ในสภาวะเช่นนี้ ฝ่ายบริหารของ

บริษัทจะหาวิธีลดภาระของบริษัท และภาระอย่างหนึ่งของบริษัทก็คือ ภาระภาษี วิธีที่จะลดภาระภาษีให้แก่บริษัทอย่างถูกต้องตามกฎหมาย คือ การวางแผนภาษี ดังผลการศึกษาของ Alharbi et al. (2022) ที่พบว่ากลุ่มบริษัทอสังหาริมทรัพย์ในสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2559 - 2562 ที่มีความเครียดทางการเงินมากจะมีการวางแผนภาษีมาก

การวางแผนภาษีอากรมีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชี 2 ลักษณะ คือ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง โดยวัดจากอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน และอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม หากอัตราส่วนเหล่านี้น้อย แสดงว่ากิจการมีการวางแผนภาษีในระดับสูง (Chotsuwan, 2019) และอีกลักษณะหนึ่งคือ การวางแผนภาษีอากรที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกำไรทางบัญชี ซึ่งวัดจากอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี เรียกว่า อัตราภาษีที่แท้จริง (Effective Tax Rate) กิจการที่มีอัตราภาษีที่แท้จริงต่ำ แสดงว่ามีการวางแผนภาษีมาก แนวทางการวางแผนภาษีในลักษณะนี้จะทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่ทำให้กำไรทางบัญชีลดลงด้วย (Schwab et al., 2022) ส่งผลให้อัตราภาษีที่แท้จริงต่ำกว่าอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นที่ต้องการของผู้บริหารเพราะสามารถแสดงผลกำไรหลังภาษีที่สูงขึ้น และกระแสเงินสดของบริษัทสูงขึ้นจากการประหยัดภาษีอีกด้วย ส่งผลให้มูลค่าของกิจการสูงขึ้น (Angelina & Darmawan, 2021)

จากสภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอน ทั่วโลกให้ความสำคัญกับระบบภาษีมากขึ้น โดยรัฐบาลแต่ละประเทศยังจำเป็นต้องเพิ่มรายได้เข้าสู่คลังของประเทศ พร้อมกันนั้นก็ยังคงส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วย จึงได้มีการนำมาตรการทางภาษีต่าง ๆ มาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การหักค่าใช้จ่ายได้ 2 เท่า สำหรับรายจ่ายเพื่อฝึกอบรมให้พนักงาน หรือรายจ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา การยกเว้นไม่ต้องนำเงินปันผลที่ได้รับจากการถือหุ้นบริษัทในเครือ (ถือหุ้นตั้งแต่ 25% ขึ้นไป) มาคำนวณเป็นรายได้ การนำผลขาดทุนสุทธิทางภาษีไม่เกิน 5 ปี ยกมาหักเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีปีปัจจุบัน ตลอดจนนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่กลุ่มอุตสาหกรรมบางประเภท โดยปี 2566 มีบริษัทใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนสูงสุดในรอบ 5 ปี ต่อ BOI ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน เกษตรและอาหาร (The Investor Club Association, 2024)

ด้วยสถานการณ์ของเศรษฐกิจในประเทศไทยหลังสถานการณ์โควิด 19 ยังคงมีความผันผวนสร้างผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ อาจนำไปสู่ความตึงเครียดทางการเงินของบริษัท โดยผู้บริหารอาจใช้หลักการทางบัญชีและภาษีที่แตกต่างกัน ตลอดจนช่องโหว่ของกฎหมายภาษีอากร เพื่อช่วยในการวางแผนภาษีให้แก่บริษัท ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนภาษีของกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังคงมีอยู่จำกัด อีกทั้งศึกษาในบริบทที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจอยู่ในภาวะปกติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา เรื่อง อิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากบีโอไอสูงสุดในปี 2566

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากบีโอไอสูงสุดในปี 2566

2. เพื่อเปรียบเทียบการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากบีโอไอสูงสุดในปี 2566

3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากบีโอไอสูงสุดในปี 2566

บททวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี กลุ่มอุตสาหกรรม และความเครียดทางการเงิน

1.1 การวางแผนภาษี (Tax Planning)

การวางแผนภาษี เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในอนาคตเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมุ่งเน้นให้การเสียภาษีอากรมีความถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และให้ผลจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระเป็นจำนวนที่น้อยที่สุด รวมถึงการหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) โดยใช้ช่องว่างของกฎหมาย (Dyrenge et al., 2008) โดยมีเงื่อนไขว่าทางเลือกด้านภาษีดังกล่าวต้องไม่มีลักษณะบิดเบือนหรือไม่เหมาะสม เพื่อมิให้ถือว่าเป็นการหนีภาษี (Kouroub & Oubdi, 2022)

สำหรับการวัดค่าการวางแผนภาษีครอบคลุมทั้ง 2 รูปแบบ คือ

1.1.1 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี โดยใช้อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate : ETR) คำนวณจากอัตราส่วนภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบันต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี วิธีนี้จะทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลงเนื่องจากกำไรทางภาษีลด แต่กำไรทางบัญชีไม่ได้รับผลกระทบ ซึ่งอาจเกิดจากการออกนโยบายการยกเว้นหรือลดหย่อนในการเสียภาษีโดยรัฐบาล เพื่อส่งเสริมการลงทุนกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และความแตกต่างระหว่างหลักการทางบัญชีและหลักเกณฑ์ทางภาษี (Book - Tax Differences : BTDs)

1.1.2 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ซึ่งมีวิธีการวัด 2 วิธีคือ

- อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (Tax/Asset) โดยการใช้นิติสัมพันธ์รวมเป็นฐานในการวิเคราะห์ โดยมีข้อสมมติว่าบริษัทมีสินทรัพย์รวมเท่ากัน จะมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับเดียวกัน และควรมีค่าใช้จ่ายภาษีเท่ากันด้วย แต่หากบริษัทใดมีสินทรัพย์รวมสูงแต่มีค่าใช้จ่ายทางภาษีต่ำ ส่งผลให้อัตราส่วนข้างต้นมีค่าต่ำลง

- อัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน (Tax/Operating Cash Flow) การใช้ค่ากระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานเป็นฐานในการคำนวณ เนื่องจากกำไรขาดทุนจะบันทึกภายใต้และค่าใช้จ่ายในรูปแบบของเกณฑ์คงค้าง เมื่อบริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ จะทำให้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราส่วนข้างต้นมีค่าต่ำลง

งานวิจัยครั้งนี้จะใช้ตัววัดค่าการวางแผนภาษีจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง เพราะตัววัดค่านี้จะสะท้อนถึงค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่บริษัทสามารถประหยัดได้จากการอาศัยหลักการทางบัญชีที่แตกต่างจากหลักทางภาษีซึ่งจะทำให้กำไรทางบัญชีต่ำกว่ากำไรทางภาษี

1.2 สิทธิประโยชน์ทางภาษีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520

สำหรับกิจการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ดังต่อไปนี้ (Chaiyasit, 2024)

1.2.1 บริษัทได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมฯ ไม่เกิน 8 ปี นับแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการ (มาตรา 31 วรรค 1)

1.2.2 บริษัทสามารถนำผลขาดทุนประจำปีที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนไปหักออกจากกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นภายหลังระยะเวลาได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลมีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นกำหนดเวลานั้น โดยจะเลือกหักจากกำไรสุทธิของปีใดปีหนึ่งหรือหลายปีก็ได้ (มาตรา 31 วรรค 4)

1.2.3 บริษัทที่ได้รับเงินปันผลจากกิจการที่รับการส่งเสริมการลงทุนได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินปันผลดังกล่าว ตลอดระยะเวลาที่ผู้ได้รับส่งเสริมได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น (มาตรา 34)

1.2.4 บริษัทได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 50 ของอัตรากำหนดเวลาไม่เกินห้าปี (มาตรา 35 (1))

1.2.5 บริษัทได้รับการอนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา 2 เท่าของจำนวนเงินเสียไปเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมฯ (มาตรา 35 (2))

1.2.6 บริษัทได้รับการอนุญาตให้หักเงินค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมฯ จากกำไรรวมทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินที่ลงทุนแล้ว (มาตรา 35 (3))

1.3 กลุ่มอุตสาหกรรม (Industries)

ปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์จัดบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand: SET และในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (Market for Alternative Investment : MAI) โดยรวมกลุ่มของหมวดธุรกิจที่มีลักษณะธุรกิจใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน แบ่งเป็น 8 กลุ่มอุตสาหกรรม คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (Agro & Food Industry) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Products) กลุ่มธุรกิจการเงิน (Financials) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (Industrials) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (Property & Construction) กลุ่มทรัพยากร (Resources) กลุ่มบริการ (Services) และเทคโนโลยี (Technology) (The Stock Exchange of Thailand, n.d.) กลุ่มอุตสาหกรรมบางประเภท จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) เช่น กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม เป็นต้น จึงทำให้ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมอาจมีค่าใช้จ่ายภาษีที่แตกต่างกันและอาจส่งผลต่อการวางแผนภาษีที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งงานวิจัยในอดีตได้ใช้ตัวแปรกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นตัวแปรควบคุม (Tantiyavarong, 2009; Thanjunpong & Dechsiri, 2018)

1.4 ความเครียดทางการเงิน (Financial Distress)

ความเครียดทางการเงิน คือ สถานการณ์ ที่บริษัทไม่สามารถปฏิบัติตามหรือเผชิญกับความยากลำบากในการชำระภาระผูกพันให้กับเจ้าหนี้ ซึ่งอาจมาจากการที่บริษัทมีต้นทุนคงที่ในระดับที่สูง สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ไม่มีสภาพคล่อง) (Abdu, 2022) รวมถึงการที่มีกระแสเงินสดเข้าน้อยกว่ากระแสเงินสดออกด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การล้มละลายในอนาคต (Noppaisit & Likitwongkajon, 2019) การวัดความเครียดทางการเงินในงานวิจัยที่ผ่านมามีการวัดอยู่หลายรูปแบบ เช่น บริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานติดลบ (Beaver, 1966) อยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างหนี้ (Pastena & Ruland, 1986) และการวัดด้วยแบบจำลองในการล้มละลายของ Altman (1968) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด เนื่องจากบริษัทที่มีความเครียดทางการเงินส่วนใหญ่มีความเสี่ยงที่จะล้มละลาย อย่างไรก็ตาม แบบจำลองดังกล่าว มีข้อจำกัดจากการที่ข้อมูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นทำให้จะสามารถวัดได้เฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงอิงจากตลาดของประเทศสหรัฐอเมริกา Altman et al. (1995) จึงมีการพัฒนามาเป็น EM Score Model (1995) สำหรับตลาดที่เปิดใหม่ (Emerging Market) ซึ่ง

เปลี่ยนการวัดมูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นมูลค่าตามบัญชี รวมถึงได้ตัดตัวแปรอัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์รวมที่อาจมีผลลัพธ์ที่ได้แตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรมออก

2. ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

Jensen and Meckling (1976) อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ตัวการ และตัวแทน การแบ่งแยกระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหาร โดยผู้ถือหุ้นไม่สามารถอยู่ร่วมกันเพื่อตัดสินใจบริหารกิจการในแต่ละวันได้ กิจการจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารเพื่อเข้ามาทำหน้าที่แทน ซึ่งการบริหารงานต้องสอดคล้องกับการสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นจึงจะทำให้ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝ่ายเป็นไปอย่างราบรื่น การวางแผนภาษีเพื่อให้บริษัทประหยัดค่าใช้จ่ายและไม่มีภาระหนี้สินต่อกรมสรรพากรจึงเป็นอีกพันธกิจหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ การวางแผนภาษีจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับส่วนได้เสียของผู้บริหารในบริษัท (Wenwu et al., 2023)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Richardson et al. (2015) ได้ศึกษาอิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีซึ่งครอบคลุมถึงวิกฤตการณ์ทางการเงินระดับโลกโดยเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์จากประเทศออสเตรเลีย ระหว่างปี 2006 - 2010 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินด้วยโมเดลประเมินความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ประเภท Structural Models ของ Merton (1974) และวัดการวางแผนภาษีด้วย วิธี ETR ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008) และวิธี Book - Tax Gap ตามแนวคิดของ Desai and Dharmapala (2006) ผลการศึกษาพบอิทธิพลทางบวกของความเครียดทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีทั้ง 2 วิธี

Sirot et al. (2024) ได้ศึกษาผลกระทบของความเครียดทางการเงิน และการจัดการกำไรต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างปี 2019-2021 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินตามโมเดลของ Springate (1978) และวัดการวางแผนภาษีด้วย วิธี ETR ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008) ผลการศึกษาพบผลกระทบทางบวกของความเครียดทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี

Dang and Tran (2021) ได้ศึกษาผลกระทบของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษี เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศเวียดนาม ระหว่างปี 2008-2020 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินตามโมเดลของ Altman (1968) และวัดการวางแผนภาษีด้วย วิธี ETR ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008) ผลการศึกษาพบผลกระทบทางบวกของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษี

Sadjiarto et al. (2020) ได้วิเคราะห์ผลกระทบของกลยุทธ์ทางธุรกิจ และความเครียดทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีในระหว่างวิกฤตการณ์ทางการเงินระดับโลก สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศออสเตรเลีย ระหว่างปี 2015-2018 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินตามโมเดลของ Altman (1968) และวัดการวางแผนภาษีด้วย วิธี ETR ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008) ผลการศึกษาพบผลกระทบทางบวกของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษี

Tilehnoei et al. (2018) ได้ทดสอบผลกระทบของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษีในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระดับโลกของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ Tehran ระหว่างปี 2003 - 2008 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินตามโมเดลของ Soleimani Amiri (2003) และวัดการวางแผนภาษีด้วย วิธี ETR ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008) ผลการศึกษาพบผลกระทบทางบวกของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษีแต่ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

Ariff et al. (2022) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความเครียดทางการเงินและการวางแผนภาษี โดยผลกระทบของตัวแปรชั้นกลาง คือ การแพร่ระบาดของ COVID-19 สำหรับบริษัทที่อยู่ในฐานข้อมูล Refinitiv และฐานข้อมูล World Bank จำนวน 32 ประเทศ ระหว่างปี 2015 - 2020 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินตามโมเดลของ

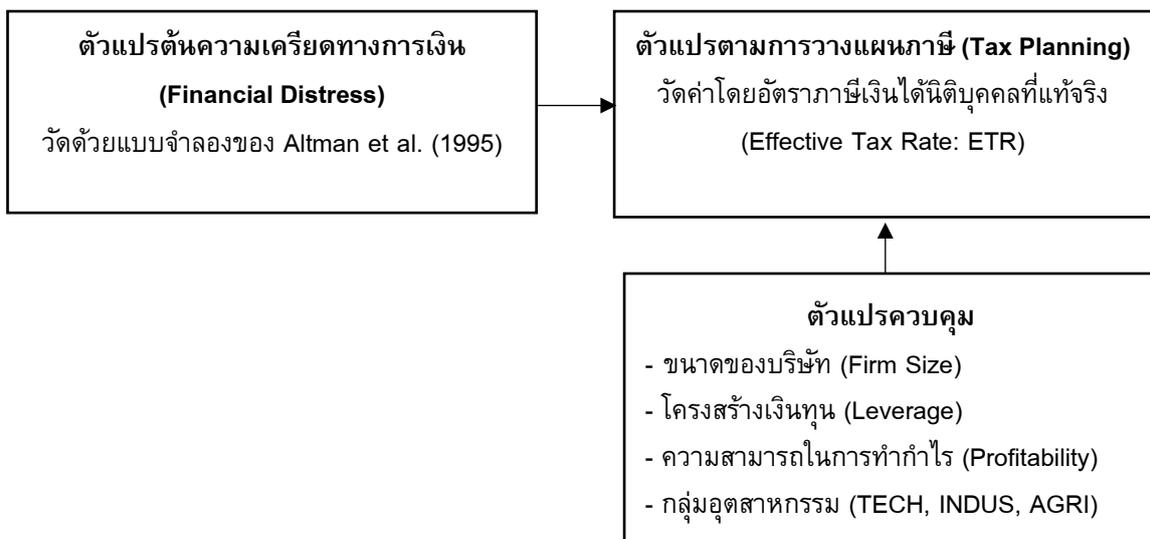
Altman (1968) และวัดการวางแผนภาษีด้วย วิธี Book-tax gap ตามแนวคิดของ Desai and Dharmapala (2006) ผลการศึกษาพบว่าความเครียดทางการเงินมีอิทธิพลทางลบต่อการวางแผนภาษีแม้ในสถานการณ์โควิด แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีความเครียดทางการเงินมีโอกาสน้อยที่จะวางแผนภาษี แต่การวางแผนภาษีน่าจะเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับบริษัทที่มีแนวโน้มกำไร

Maulana (2018) ศึกษาผลกระทบของราคาโอน การผลิตที่ใช้ทุนเป็นปัจจัยสำคัญ และความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษีสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างปี 2013 - 2017 ซึ่งวัดความเครียดทางการเงินจากอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) และวัดการวางแผนภาษีด้วยวิธี ETR ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008) ผลการศึกษาพบผลกระทบทางบวกของความเครียดทางการเงินต่อการวางแผนภาษี

Tantiyavarong (2009) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ : หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย ระหว่างปี 2544 - 2550 ซึ่งวัดการวางแผนภาษีด้วยวิธี ETR วิธีอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (Tax/Asset) และวิธีอัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน (Tax/Operating Cash Flow) โดยมีตัวแปรควบคุมเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 8 กลุ่มอุตสาหกรรม และวัดผลการดำเนินงานด้วย Tobin's q ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารเป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ย ETR Tax/Operating Cash Flow และ Tax/Asset ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น อธิบายได้ว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ เนื่องจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เช่น การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 8 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความเครียดทางการเงินและการวางแผนภาษีของ Richardson et al. (2015) ในออสเตรเลีย ผู้วิจัยจึงสามารถจัดทำกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

รูปที่ 1 : กรอบแนวคิดการวิจัยอิทธิพลความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษี

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยในอดีต สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย 1 : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีความเครียดทางการเงินในระดับสูง

สมมติฐานการวิจัย 2 : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีอัตราภาษีที่แท้จริงแตกต่างจากอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนด

สมมติฐานการวิจัย 3 : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีอัตราภาษีที่แท้จริงไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย 4 : ความเครียดทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ปี 2566 ใน 3 อันดับแรก เพื่อใช้เป็นตัวแทนของบริษัทที่ดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ จำนวน 217 บริษัท ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยตัดบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนและข้อมูลที่ผิดปกติ (Outlier) ออก จำนวน 57 บริษัท คงเหลือจำนวน 160 บริษัท

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษารั้งนี้เป็งานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ ความเครียดทางการเงิน ตัวแปรตาม คือ การวางแผนภาษี และตัวแปรควบคุม ได้แก่ ขนาดของบริษัท โครงสร้างเงินทุน ความสามารถในการทำกำไร และกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ออนไลน์ (SET Market Analysis and Reporting Tool หรือ Set SMART)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้ ใช้โมเดลเพื่อวัดค่าความเครียดทางการเงิน และการวางแผนภาษี ดังนี้

3.1.1 ความเครียดทางการเงิน วัดค่าด้วย EM - Score ตามโมเดลของ Altman et al. (1995) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร โดยมีสมการคือ

$$EM = 6.56X_1 + 3.26X_2 + 6.72X_3 + 1.05X_4 \quad (1)$$

โดยที่

X_1 คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม

X_2 คือ อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม

X_3 คือ อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม

X_4 คือ อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นต่อมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวม

โดยหากมีค่า EM - Score น้อยกว่า 1.1 จะถือว่าเป็นบริษัทที่มีความเสี่ยงสูงที่จะล้มละลาย EM - Score ระหว่าง 1.1 - 2.6 อยู่ในช่วงที่บริษัทอาจจะล้มละลายหรือไม่ก็ได้ และ EM - Score ที่ได้มากกว่า 2.6 แสดงว่ามีความเป็นไปได้น้อยมากที่บริษัทจะล้มละลาย

3.1.2 การวางแผนภาษี วัดค่าด้วยวิธี Cash Effective Tax Rate (ภาษีเงินได้นิติบุคคล/กำไรทางบัญชี ก่อนหักภาษี) ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008)

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.2.1 สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางเพื่ออธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวอย่าง

3.2.2 สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistical Analysis) ได้แก่ การทดสอบ One Sample t-test เพื่อทดสอบอัตราภาษีที่แท้จริงแตกต่างจากอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนดหรือไม่ การทดสอบ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบว่าอัตราภาษีที่แท้จริงของ 3 กลุ่มอุตสาหกรรมแตกต่างกันหรือไม่ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษี และเนื่องจากข้อมูลที่เก็บจาก 3 กลุ่มอุตสาหกรรมผู้วิจัยจึงวิเคราะห์สมการถดถอยแบบ Fixed Effect Regression Model (FEM) ด้วยการกำหนดตัวแปรหุ่นให้แก่อุตสาหกรรม เพื่อควบคุม Individual effect และทดสอบว่าตัวแปรอิสระจะไม่มี ความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) จากค่า Tolerance ที่มากกว่า 0.10 (Kleinbaum et al., 2014) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 5 (James et al., 2013) นอกจากนี้ ค่าสถิติ Durbin - Watson จะต้องอยู่ในช่วง 1.50 - 2.50 (Coakes & Steed, 2003) จึงจะแสดงว่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกัน และเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ทั้งหมด สรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้
ตารางที่ 1 ค่าสถิติพรรณนาของตัวแปรที่ทำการศึกษา

Variables	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Skewness	Kurtosis
SIZE (ล้านบาท)	566.31	887,217.85	21,446.4560	100,584.80346	7.337	54.577
SIZE_Ln (เท่า)	6.3391	13.6958	8.5584	1.1683	1.487	4.522
ETR (เท่า)	-0.6859	0.8978	0.1314	0.1646	-0.568	7.324
LEV (เท่า)	0.06583	0.7704	0.3869	0.1863	0.166	-1.193
ROA (เท่า)	-0.20083	0.2494	0.0666	0.0637	-0.819	3.727
EM (เท่า)	-3.2052	3.2301	0.0000	1.0000	0.563	0.881

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของข้อมูลพบว่า ตัวแปรขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าความเบ้เท่ากับ 7.337 ไม่อยู่ในช่วง -3 ถึง +3 และค่าความโด่งเท่ากับ 54.577 ไม่อยู่ในช่วง -10 ถึง +10 (Kline, 2011) แสดงว่าข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรขนาดของกิจการ (SIZE) มีลักษณะเบ้ขวา

คือ มีข้อมูลบางบริษัทที่มีค่ามากเกินปกติจะส่งผลกระทบต่อภาวะการถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป ส่วนตัวแปรอื่นนั้นมีค่าความเบ้และค่าความโด่งอยู่ในช่วงที่เป็นไปตามเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการแปลงข้อมูล (Data Transformation) ตัวแปรขนาดของกิจการ (SIZE) ด้วยวิธีการลอการิทึมฐานธรรมชาติ (Natural Logarithm) โดยได้ค่า Skewness และ ค่า Kurtosis ของตัวแปร ขนาดของกิจการ (SIZE) ภายหลัง Take Natural Logarithm แล้ว (SIZE_Ln) เท่ากับ 1.487 และ 4.522 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา พบว่า บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีอัตราภาษีที่แท้จริง (ETR) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 13.14 ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนดไว้ร้อยละ 20 โครงสร้างเงินทุน (LEV) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.3869 เท่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.0666 เท่า ความเครียดทางการเงิน (EM) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.0000 เท่า ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1.1 นั้นแสดงถึงบริษัทที่มีความเครียดทางการเงินสูงและมีความเสี่ยงสูงที่จะล้มละลาย

1.2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน

ระดับความเครียดทางการเงินสามารถแสดงรายละเอียดได้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ของระดับความเครียดแต่ละช่วง

ระดับความเครียดทางการเงิน	ความถี่	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 1.1 (ระดับสูง)	138	86.25
ระหว่าง 1.1 - 2.6 (ระดับปานกลาง)	20	12.50
มากกว่า 2.6 (ระดับต่ำ)	2	1.25
รวม	160	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าบริษัทส่วนใหญ่มีความเครียดทางการเงินในระดับสูง จำนวนมากถึง 138 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 86.25 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 โดยมีเพียง 2 บริษัท ที่มีความเครียดทางการเงินในระดับต่ำ (ค่า EM มากกว่า 2.6) ตามเกณฑ์ EM score ของ EM Score ของ Altman et al. (1995) ความแตกต่างของอัตราภาษีที่แท้จริงกับอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนดแสดงได้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราภาษีที่แท้จริงกับอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนด (สถิติ One-Sample Test)

Test Value = 0.2						
ETR	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
	-5.269	159	0.000*	-0.0685	-0.0942	-0.0428

หมายเหตุ : *อัตราภาษีที่แท้จริงต่างจากอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนด ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีอัตราภาษีที่แท้จริงแตกต่างจากอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนด (Sig. <0.05) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ความแตกต่างของอัตราภาษีที่แท้จริงใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมแสดงได้ในตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 การทดสอบความแปรปรวนของข้อมูล Test of Homogeneity of Variances-ETR

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
0.532	2	157	0.589

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าความแปรปรวนไม่แตกต่างกัน (Sig. >.05) จึงวิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราภาษีที่แท้จริงในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมด้วยสถิติ ANOVA ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราภาษีที่แท้จริงในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม (สถิติ ANOVA)

	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	0.101	2	0.050	1.883	0.156
Within Groups	4.207	157	0.027		
Total	4.308	159			

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีอัตราภาษีที่แท้จริงไม่แตกต่างกัน (Sig.>0.05) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

การวิเคราะห์อิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษีของ 3 กลุ่มอุตสาหกรรม จากสมการที่ (2) แสดงผลการวิเคราะห์ได้ในตารางที่ 6

$$ETR_{it} = \beta_0 + \beta_1 EM_{it} + \beta_2 LEV_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 TEC_{it} + \beta_6 IND_{it} + \beta_7 AGR_{it} + \varepsilon_{it} \dots (2)$$

โดยที่

ETR_{it} = อัตราภาษีที่แท้จริง (Effective Tax Rate) คำนวณจากภาษีเงินได้นิติบุคคล/กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี ตามแนวคิดของ Dyreng et al. (2008)

EM_{it} = ความเครียดทางการเงิน (Financial Distress) คำนวณหาค่าตามโมเดลของ Altman et al. (1995) จากสมการ (1)

LEV_{it} = โครงสร้างเงินทุน วัดจากอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม

ROA_{it} = ความสามารถในการทำกำไร วัดจาก กำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีต่อสินทรัพย์รวม

$SIZE_{it}$ = ขนาดของกิจการ วัดจากลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม

TEC_{it} = กำหนดให้เป็น 1 เมื่อบริษัทอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี, เป็น 0 เมื่ออยู่ในกลุ่มอื่น

IND_{it} = กำหนดให้เป็น 1 เมื่อบริษัทอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม, เป็น 0 เมื่ออยู่ในกลุ่มอื่น

AGR_{it} = กำหนดให้เป็น 1 เมื่อบริษัทอยู่ในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร, เป็น 0 เมื่ออยู่ในกลุ่มอื่น

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณของความเครียดทางการเงินที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษี

$$ETR_{it} = \beta_0 + \beta_1 EM_{it} + \beta_2 LEV_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 TEC_{it} + \beta_6 IND_{it} + \beta_7 AGR_{it} + \epsilon_{it}$$

Variables	Unstandardized		Standardized			Tolerance	VIF
	Coefficients		Coefficients				
	B	SE	B	T	P-Value		
ค่าคงที่	-0.091	0.096					
EM	0.057	0.026	0.348	2.164	0.032*	0.224	4.471
LEV	-0.336	0.138	-0.380	-2.425	0.016*	0.236	4.243
ROA	-0.479	0.222	-0.185	-2.161	0.032*	0.786	1.273
SIZE_Ln	0.016	0.012	0.113	1.376	0.171	0.861	1.162
TECH	-0.054	0.033	-0.135	-1.621	0.107	0.833	1.200
AGRO	-0.009	0.031	-0.025	-0.281	0.779	0.750	1.334
R = 0.338		Adjusted R Square = 0.08		F = 3.296			
R Square = 0.114		Durbin-Watson = 1.975		Sig. =0.004			

หมายเหตุ : *มีความสัมพันธ์ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ETR * -1 เพื่อแปลงให้ค่า ETR สูงหมายถึงมีการวางแผนภาษีมาก (Lanis & Richardson, 2011)

EM * -1 เพื่อแปลงให้ค่า EM-Score สูงหมายถึงมีความเครียดทางการเงินสูง (Richardson et al., 2015)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณของการวางแผนภาษี (ETR) กับตัวแปรอิสระ พบว่าค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.224 - 0.861 ซึ่งมากกว่า 0.10 (Kleinbaum et al., 2014) และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.162 - 4.471 ซึ่งไม่เกิน 5 (James et al., 2013) แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน และค่าสถิติ Durbin - Watson เท่ากับ 1.975 ซึ่งอยู่ในช่วง 1.50 - 2.50 (Coakes & Steed, 2003) แสดงว่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกัน และค่า F-Statistic เท่ากับ 3.296 โดยมีค่า Sig เท่ากับ 0.004 แสดงให้เห็นว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (ETR) ค่า R Square เท่ากับ 0.114 หมายถึงตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการที่ (2) สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 11.4 ส่วนที่เหลือร้อยละ 88.6 เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มาจากปัจจัยอื่น

ผลจากการศึกษาถึงอิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษีพบว่าความเครียดทางการเงิน (EM) มีอิทธิพลทางบวกต่อการวางแผนภาษี (ETR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และมีค่า B = 0.057 สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อระดับของความเครียดทางการเงินเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การวางแผนภาษีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.057 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 นอกจากนี้ยังพบว่า โครงสร้างเงินทุน (LEV) และความสามารถในการทำกำไร (ROA) มีอิทธิพลทางลบต่อการวางแผนภาษี (ETR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถเขียนสมการถดถอย เพื่อพยากรณ์อิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษี ได้ดังนี้

$$ETR_{it} = -0.091 + 0.057EM_{it} - 0.336LEV_{it} - 0.479ROA_{it} + 0.016SIZE_{it} - 0.054TEC_{it} - 0.009AGR_{it} + \varepsilon_{it..(3)}$$

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความเครียดทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร พบว่าอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในปี 2566 ที่มีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ลดลงร้อยละ 4.8 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2565 โดยอุตสาหกรรมที่ชะลอตัว ได้แก่ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง ด้วยผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก (Industrial Economics Office, 2024) ทั้ง 3 อุตสาหกรรมมีอัตราภาษีที่แท้จริงเฉลี่ยอยู่ที่ 13.14 ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนดให้จัดเก็บในอัตราร้อยละ 20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากบริษัทที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากรในครั้งนี้เป็นบริษัทที่อยู่กลุ่มอุตสาหกรรมที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนสูงสุดในรอบ 5 ปีต่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในปี 2566 ซึ่งสิทธิประโยชน์สำหรับบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI คือการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล อกรขาเข้า ตลอดจนการได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการส่งเสริมการลงทุนก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนภาษี จึงทำให้บริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้เป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษาในครั้งนี้มีอัตราภาษีที่แท้จริงต่ำกว่าอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนด

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Tantiyavarong (2009) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ : หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารเป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ย ETR ต่ำที่สุด เนื่องจาก BOI จะให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร เพราะเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศ สอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศมาเลเซียของ Noor et al. (2010) ซึ่งพบว่าบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม การค้าและบริการ สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตร เทคโนโลยี และอสังหาริมทรัพย์ มีอัตราภาษีที่แท้จริง จากการประเมินภาษีด้วยตนเองต่ำกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น เนื่องจากการวางแผนภาษีโดยใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีซึ่งจูงใจโดยรัฐบาล และ Mahmud et al. (2022) ก็พบว่าบริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกิจกรรมการวางแผนภาษี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมาอย่างยาวนาน

เมื่อทำการวิเคราะห์อัตราภาษีที่แท้จริงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ด้วยสถิติ One-Way ANOVA พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ขอรับสิทธิส่งเสริมการลงทุนสูงสุด 3 ลำดับแรกในรอบ 5 ปี ซึ่งมักจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจาก BOI ใกล้เคียงกัน แต่อาจมีความแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้นอยู่กับลักษณะและสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องเฉพาะธุรกิจ เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมมาบังคับเป็นการเฉพาะ กิจการธนาคารในส่วนของกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการวิเทศธนกิจได้รับการลดอัตราภาษีคงเหลือร้อยละ 10 หรือ กิจการอสังหาริมทรัพย์มีหลักเกณฑ์ในการรับรู้รายได้ทางบัญชีกับทางภาษีที่แตกต่างกัน เป็นต้น ดังเช่นผลการศึกษาของ Derashid and Zhang (2003) ที่พบว่าบริษัทในประเทศมาเลเซียที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต และโรงแรมมีอัตราภาษีที่แท้จริง (ETR) ต่ำกว่าอุตสาหกรรมอื่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zimmerman (1983) ที่พบว่าความแตกต่างของอัตราภาษีที่แท้จริง ขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม

จากผลการศึกษาที่พบว่า ความเครียดทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อการวางแผนภาษี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า กิจกรรมที่มีโอกาสล้มละลายสูงตามแนวคิดของ Altman et al. (1995) ย่อมต้องวางแผนภาษีให้มาก ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก Model EM score ของ Altman et al. (1995) การประเมินว่ากิจการจะมีโอกาสล้มละลายสูงนั้นเกิดขึ้นเมื่อมีเงินทุนหมุนเวียนต่ำ มีกำไรสะสมไว้น้อย มีผลการดำเนินงานไม่ดีและมีสัดส่วนส่วนของทุนต่อหนี้สินที่ต่ำ จึงจำเป็นต้องรักษาเงินสดไว้ให้จ่ายออกไปให้น้อยที่สุด ซึ่งภาษีถือเป็นรายจ่ายสำคัญที่ทำให้กิจการขาดสภาพคล่องทางการเงินได้ โดยเฉพาะบริษัทที่มีข้อจำกัดด้านสินเชื่ออาจหันกลับมาใช้การวางแผนภาษีเป็นแหล่งเงินทุนทางเลือกสำหรับการดำเนินธุรกิจ (Brondolo, 2009) และเป็นไปตาม Agency theory ที่ว่าตัวแทนหรือผู้บริหารต้องพยายามรักษาความสัมพันธ์กับผู้ถือหุ้น โดยพวกเขาจะทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีและวางแผนภาษีเพื่อหลีกเลี่ยงภาระหนี้สินหรือชะลอการจ่ายภาษี (Alfarasi & Muid, 2022) เพื่อให้มีสภาพคล่องทางการเงินที่สูง เพราะเมื่อสภาพคล่องของบริษัทสูงขึ้น สามารถที่จะนำทุนดังกล่าวไปก่อให้เกิดรายได้และกำไรแก่ธุรกิจได้ (Kulvijit & Yangklan, 2024)

ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Edwards et al. (2013) คือบริษัทที่เผชิญกับข้อจำกัดทางการเงินจะมีอัตราภาษีที่แท้จริง (ETR) ที่ต่ำลง Dang and Tran (2021) ที่พบว่า บริษัทที่มีฐานะเงินทุนมาก (วัดจาก Z score) จะมีการวางแผนภาษีน้อยและ Richardson et al. (2015) ที่อธิบายว่า ความเครียดทางการเงินมีผลกระทบทางบวกกับการวางแผนภาษีโดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินโลกทำให้ผลกระทบของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษีเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ โครงสร้างเงินทุนก็มีผลกระทบเชิงลบต่อการวางแผนภาษี อันเนื่องมาจากกิจการที่มีโครงสร้างเงินทุนที่เป็นหนี้สินจะได้ประโยชน์จากการกอบเหนี่ยจากดอกเบี้ยจ่ายที่สามารถนำไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อหักกำไรที่ใช้ในการคำนวณภาษี เรียกว่า "Tax shield" ซึ่งทำให้กิจการเสียภาษีได้ต่ำอยู่แล้ว ดังนั้นความจำเป็นในการวางแผนภาษีจึงลดลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Richardson et al. (2015) และ Dang and Tran (2021) ในทำนองเดียวกัน ความสามารถในการทำกำไรก็มีผลกระทบเชิงลบต่อการวางแผนภาษี อาจตีความได้ว่ากิจการที่มีผลกำไรทางบัญชีสูงจะวางแผนภาษีได้น้อยลงทำให้กิจการต้องเสียภาษีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่พบว่า การจ่ายภาษีที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่ดีขึ้นเช่นกัน (Khuong et al., 2020)

สรุปและข้อเสนอแนะ

1.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์อิทธิพลของความเครียดทางการเงินที่มีต่อการวางแผนภาษี ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 160 บริษัท โดยเก็บข้อมูลในปี พ.ศ.2566 ผลการศึกษาพบว่า บริษัทส่วนใหญ่ใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรมมีความเครียดทางการเงินในระดับสูง (ยอมรับสมมติฐานการวิจัย 1) มีอัตราภาษีที่แท้จริงแตกต่างจากอัตราภาษีที่รัฐบาลกำหนด (ร้อยละ 20) (ยอมรับสมมติฐานการวิจัย 2) แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทั้ง 3 กลุ่มอุตสาหกรรม (ยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) และความเครียดทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อการวางแผนภาษีของบริษัท (ยอมรับสมมติฐานการวิจัย 4)

1.2 ข้อเสนอแนะ

1.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ควรพิจารณาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบด้านภาษีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

2) ภาครัฐควรจัดโครงการให้ความรู้และคำปรึกษาด้านการวางแผนภาษีที่เหมาะสมแก่บริษัทที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่อาจมีข้อจำกัด ด้านทรัพยากรและความเชี่ยวชาญในการวางแผนภาษี

1.2.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) บริษัทที่ประสบปัญหาความเครียดทางการเงินควรต้องพิจารณาวางแผนภาษีให้รอบคอบเพื่อรักษาสภาพคล่องของบริษัทไว้

2) โครงสร้างเงินทุนแบบหนี้ช่วยประหยัดภาษีให้แก่บริษัทได้จากดอกเบี้ยจ่ายแต่อย่างไร ก็ตามควรต้องรักษาสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างเหมาะสม

1.2.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรเพิ่มกลุ่มอุตสาหกรรมในการศึกษา หรือ ศึกษาข้อมูลจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์

2) ควรเพิ่มตัวแปรอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีของบริษัท เช่น การใช้ดุลพินิจในการบันทึกรายการคงค้างของบริษัท เป็นต้น

3) ควรเปรียบเทียบข้อมูลความเครียดทางการเงินในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมว่ามีระดับสูงต่ำต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- Abdu, E. (2022). Financial distress situation of financial sectors in Ethiopia: A review paper. *Cogent Economics & Finance*, 10(1), 1-13. <https://doi.org/10.1080/23322039.2021.1996020>
- Alharbi, S., Atawnah, N., Al Mamun, M., & Ali, M. J. (2022). Local culture and tax avoidance: Evidence from gambling preference behavior. *Global Finance Journal*, 52(10) 585. <https://doi.org/10.1016/j.gfj.2020.100585>
- Altman, E. I., Hartzell, J., & Peck, M. (1995). *Emerging market corporate bonds: A scoring system*. Salomon Brother.
- Altman, E. I. (1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4), 589-609. <https://doi.org/10.2307/2978933>
- Alfarasi, R., & Muid, D. (2022). Pengaruh financial distress, konservatisme, dan sales growth terhadap tax avoidance perusahaan (Studi mmpiris pada perusahaan makanan dan minuman yang terdaftar di BEI Periode 2017-2019). *Diponegoro Journal of Accounting*, 11(1), 1-10. <https://ejournal3.undip.ac.id/index.php/accounting/article/view/33067>
- Angelina, S., & Darmawan, A. (2021). The impact of tax planning on firm value. *Journal of Applied Accounting and Taxation*, 6(2), 196-204. <https://doi.org/10.30871/jaat.v6i2.3522>
- Ariff, A., Ismail, W. A. W., Kamarudin, K. A., & Suffian, M. T. M. (2022). Financial distress and tax avoidance: the moderating effect of the COVID-19 pandemic. *Asian Journal of Accounting*, 8(3). <https://doi.org/10.1108/AJAR-10-2022-0347>
- Bank of Thailand. (2022). Policy Normalization (in Thai). *BOT Magazine*, (3), 30-37. <https://shorturl.asia/oxQMI>
- Beaver, W. H. (1966). Financial ratios as predictors of failure. *Journal of Accounting Research*, 4, 71-111. <https://doi.org/10.2307/2490171>

- Brondolo, J. (2009). Collecting taxes during an economic crisis: challenges and policy options. *IMF staff position note SPN/09/17*, (pp.1-38). www.imf.org/external/pubs/ft/spn/2009/spn0917.pdf
- Chaiyasit, T. (2024). *Tax planning* (8th ed.). Winyutchon.
- Chotsuwan, R. (2019). The relationship between tax planning and stock price of listed companies in the Stock Exchange of Thailand (SET). *RMUTT Global Business and Economics Review*, 14(1), 23-36. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RMUTT-Gber/article/view/241348>
- Coakes, S. J., & Steed, L. G. (2003). *SPSS analysis without anguish version 11 for Windows*. John Wiley and Sons Australia Limited.
- Dang, V. C., & Tran, X. H. (2021). The impact of financial distress on tax avoidance: An empirical analysis of the Vietnamese listed companies. *Cogent Business & Management*, 8(1), 1-10. <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1953678>
- Derashid, C., & Zhang, H. (2003). Effective tax rates and the "industry policy" hypothesis: evidence from Malasia. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 12(1), 45-62. [https://doi.org/10.1016/S1061-9518\(03\)00003-X](https://doi.org/10.1016/S1061-9518(03)00003-X)
- Desai, M., & Dharmapala, D. (2006). Corporate tax avoidance and high-powered incentives. *Journal of Financial Economics*, 79(1), 145-179. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.02.002>
- Dyreng, S., Hanlon, M., & Maydew, E. (2008). Long-run corporate tax avoidance. *The Accounting Review*, 83(1), 61-82. <https://www.jstor.org/stable/30243511>
- Edwards, A., Schwab, C. M., & Shevlin, T. J. (2013). Financial constraints and the incentive for tax planning. *2013 American Taxation Association Midyear Meeting: New Faculty/ Doctoral Student Session*. <https://ssrn.com/abstract=2216875>
- Industrial Economics Office. (2024). *Industrial economic report*. <https://km.fti.or.th/wp-content/uploads/2024/01/รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.pdf>
- James, G., Witten, D., Hastie, T., & Tibshirani, R. (2013). *An introduction to statistical learning*, 112. <https://doi.org/10.1007/978-1-4614-7138-7>
- Jensen, C., & Meckling, H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics* 3(4), 305-360. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X)
- Khuong, N. V., Liem, N. T., Thu, P. A., & Khanh, T. H. T. (2020). Does corporate tax avoidance explain firm performance? Evidence from an emerging economy. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/23311975.2020.1780101>
- Kleinbaum, D. G., Kupper, L. L., Nizam, A., & Rosenberg, E. S. (2014). *Applied regression analysis and other multivariable methods*. Cengage Learning.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press.
- Kouroub, S., & Oubdi, L. (2022). Tax planning: theory and modeling. *Journal of Applied Business, Taxation and Economics*, 1(6), 594-613. <https://doi.org/10.54408/jabter.v1i6.100>

- Kulvijit, T., & Yangklan, P. (2024). Factors of capital structure and working capital management that affect profitability of companies in the property and construction industry listed in the Stock Exchange of Thailand. *Academic Journal of Management Technology*, 5(2), 1-14. <https://doi.org/10.14456/ajmt.2024.10>
- Lanis, R., & Richardson, G. (2011). The effect of board of director composition on corporate tax aggressiveness. *Journal of Accounting and Public Policy*, 30(1), 50-70. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2010.09.003>
- Lapprasertlam, P. (2022). *Approaches to the collection of wealth tax in Thailand*. [Unpublished Master's Thesis]. Chulalongkorn University. <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=9240&context=chulaetd>
- Lim-u-sanno, K. (2022). The influence of tax planning on earnings management of Thai stock exchange. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 7(5), 99-111. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/254090>
- Mahmud, N. M., Kamaruddin, N. N. A. N., Adam, A., Raman, S. A., & Shaari, S. N. M. (2022). The influence of the industrial sector and reviewed corporate governance code on tax avoidance practices in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Accounting Finance and Management Sciences*, 12(3), 419-429.
- Maulana. (2018). The effect of transfer pricing, capital intensity and financial distress on tax avoidance with firm size as moderating variables. *Modern Economics*, 11(10). [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-20)
- Merton, R. C. (1974). On the pricing of corporate debt: the risk structure of interest rates. *The Journal of Finance*, 29(2), 449-470. <https://doi.org/10.2307/2978814>
- Noppaisit, N., & Likitwongkajon, N. (2019). Financial distress prediction through the combination of cash flow components of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. *Nida Business Journal*, 25, 26-50. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/NIDABJ/article/view/373>
- Noor, R. M., Fadzillah, N. S. M., & Mastuki, N. (2010). Tax planning and corporate effective tax rates. In *2010 International Conference on Science and Social Research (CSSR 2010)* (pp. 1238-1242). IEEE Explore. <https://doi.org/10.1109/CSSR.2010.5773726>.
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Finance. (2024). *Disclosure information of the Ministry of Finance* (in Thai). <https://dataservices.mof.go.th/menu3?id=2>
- Pastena, V., & Ruland, W. (1986). The merger/bankruptcy alternative. *The Accounting Review*, 61(2), 288-301. <https://www.jstor.org/stable/247259>
- Richardson, G., Taylor, G., & Lanis, R. (2015). The impact of financial distress on corporate tax avoidance spanning the global financial crisis: Evidence from Australia. *Economic Modelling*, 44, 44-53. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2014.09.015>

- Sadjiarto, A., Hartanto, S., Natalia, & Octaviana, S. (2020). Analysis of the effect of business strategy and financial distress on tax avoidance. *The Asian Institute of Research*, 3(1), 238-246. <https://doi.org/10.31014/aior.1992.03.01.193>
- Schwab, C. M., Stomberg, B., & Williams, B. M. (2022). Effective tax planning. *The Accounting Review*, 97(1), 413-437. <https://doi.org/10.2308/TAR-2019-0020>
- Sirof, B. S., Arum, E. D. P., & Wiralestari. (2024). The effect of financial distress, and earnings management On tax avoidance. *Prosiding Simposium Ilmiah Akuntansi*, 1(1), 909-925. <https://sia-iaikpd.fdapsu.org/index.php/sia/article/view/29>
- Soleimani Amiri, G. R. (2003). Efficiency evaluation of financial crisis forecast forms for Iranian Companies. *Journal of Accounting Knowledge*, 2, 139-158.
- Springate, G. L. V. (1978). *Predicting the possibility of failure in a canadian firm*. [Unpublished Master's Thesis]. Simon Fraser University.
- Tantiyavarong, T. (2009). *A study of the determinants of tax planning and the association between tax planning and firm value: an empirical evidence of Thailand*. [Unpublished Doctoral dissertation]. Chulalongkorn University.
- Thanjunpong, S., & Dechsiri, P. (2018). The causal effect of tax planning on firms' performance of listed companies in Thailand. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 38(3), 1-13. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/utccjournalhs/article/view/157959>
- Thansettakij. (2024). *The Revenue Department is confident in meeting its tax collection target of 2.27 trillion, attracting businesses to join the system (in Thai)*. <https://www.thansettakij.com/business/economy/601762>
- The Stock Exchange of Thailand. (n.d.). *Industry classification and business categories (in Thai)*. <https://www.set.or.th/th/listing/equities/industry-sector-classification>
- The Investor Club Association. (2024). *News from BOI: Promoting investment in 2023 surged to over 800 billion. BOI unveils 5 plans to attract investment in 2024 (in Thai)*. <https://shorturl.asia/EOWFi>
- Tilehnoei, M. H., Esfahani, S. T., & Soltanipanah, S. (2018). Investigating the effect of financial distress on tax avoidance during the global financial crisis in companies listed on tehran stock exchange. *International Journal of Finance and Managerial Accounting*, 3(9). <https://shorturl.asia/k3mwl>
- Wenwu X, Khurram M. U., Qing L., & Rafiq, A. (2023). Management equity incentives and corporate tax avoidance: Moderating role of the internal control. *Frontiers in Psychology*. 14(1096674), 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1096674>
- Zimmerman, J. (1983). Taxes and firm size. *Journal of Accounting and Economics*, 5(2), 119-149. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(83\)90008-3](https://doi.org/10.1016/0165-4101(83)90008-3)